

Pygamberimiziň ahlagy we edebi: Geýnişi, iýip içişi...

Category: Kitapcy, Pedagogika we edep-terbié

написано kitapcy | 22 января, 2025

Pygamberimiziň ahlagy we edebi: Geýnişi, iýip içişi...

PYGAMBERIMIZIŇ KEŞBI, AHLAGY WE EDEBI

■ GEÝNIŞI, IÝIP-IÇIŞI, ÖÝ DÜŞEGİ

Pygamberimiz egin-eşiginiň tämiz hem-de tertipli bolmagyna üns berer eken. Ol geýmine titidi, egin-eşigini aýap saklardy, çasyp ýatsa halamazdy. Ol geými tä matasy szüslip gutarýança geýerdi. Täze eşik geýende Allaha şükür ederdi, eşiginiň düşümli bolmagyny dilärdi, "geýmimiň ýapýan agzalarynyň şerindenem özüň gora" diýip, Allatagala ýalbarardy.

Hezreti Pygamber: "Reňki soldy, boýagy syndy" diýip, birje eşigini hem geýmän taşlamazdy. Bezemen, alabeder, gözeilginç reňkli eşikleri geýmäni halamazdy. Diýmek, ol geýminin göze ýakymly bolmagyna üns berýän eken.

Eşigim gowu-la diýip magtanmazdy, owadan eşige asla kowalaşmazdy, gerekmejek zada pul harçlamazdy. Çünkü eşik onuň üçin: "Ynsanlary yssydan, sowukdan goraýan, adamlary biri-birine ysnyşdyrýan, köpçülige barmaga kömek edýän, adam hyzmatyndaky zatdy".

Pygamberimiz egin-eşikde esasan tämizlige, syrdambitinlige, göze ýakymlylyga, gelşiklilige, sadalyga hem zerurlygy bitirişine üns beripdir diýip gysgaça aýdyp bileris. Megerem, şu sebäpli bolsa gerek, ol zerurlyk bolanda ýüpekden, ýüñden, pagtadan, hatda geçi çöpürinden tikilen eşikleri geýende hem açık göwün bilen: "Biz bir ejiz guldurys" diýerdi.

(Seret: Tirmizi "Şemaýyl" 12; Husameddin Nagybendi "Şerhi Şemaýyl" 76; Ibn Sad "Tabakat" I, 391-398, 449).

Hezreti Pygamber hususy durmuşynda meýletin pakyrlıgy saýlaptdyr. Sahabalardan gelen sowgatlar köplenç Hezreti Äşäniň

otagynda saklanardy, olaryň garyp-gasararlara we Suffe talyplaryna (hossarsyz sahabalar) paýlardy. Şeýle-de musulmanlara halaldygyny görkezmek we beslenmegin ähmiýetini nygtamak üçin, dürli iýmitleri iýipdir. Meselem: towuk eti, guşlardan käbirleriniň eti, goýun etinden bişirilen kebab, kakmaç, süýt, bal, peýnir bularyň käbiridir. Iýýän zatlarynyň arasynda zeýtun ýagy, sirke, kädi, tirt (dogralan çorba), talhan, halwa-da bolýardy. Her gün şol bir nahary iýenden ol tagam dürli-dürlicheräk bolsa kemem görmezdi. Naharyna käwagt burç, zenjebil, terçin ýaly yaly ysly otlardan sepinäýmesem bardy. Iki zat welin – arpa nany bilen hurma – onuň saçagynda hemise tapylardy. Ol kämahal köp wagtlap şol iki zat bilen oňňut ederdi.

Pygamberimiz nahardan öñ ellerini ýuwardy, nahardan soň hem ellerine bir ýuwardy, agzyny hem çaykardy. Nahary: "Bismillah" bilen başlap, iýip bolandan soňra: "Elhamdullullah" diýerdi. Nahardan galan-gaçan zatlaryň, nan owuntyklarynyň hapa atylýan ýere atylmagyna ygtyýar etmezdi. Nahar iýlip otyrka, biri rugsat almazdan ýerinden turaýsa halamazdy. Iýende doýa garna iýmezdi, iýesi gelse iýerdi, iýesi gelmese-de sygnap oturmazdy. Suwy düýbi görnüp duran gapdan içerde, baldan edilen şerbeti, nebiz atly hurmany, täze üzümden ýasalan şerbeti oňat görerdi.

(Tirmizi "Şemaýyl" 15-16; H.Nagyşbendiniň ady agz. eseri 146).

Pygamberimiziň öýünde adatça diwan, sedir, ýorgan-düşek, ihram, legen, kündük ýaly öd goşlary ulanylypdyr. Emma ol gowudan-gowsuny edinjek bolup azara galyp ýörmändir. Egin-eşik meselesinde-de öñ aýdyşymyz ýaly, ol sada, zerur, syrdambitin hem tämiz bolmalydyr diýen pikirdedi.

(dowamy bar)...

Terjime edenler:

Ýalkapberdi MYRATGELDI,
Baky ANNADURDYÝEW. Pedagogika we edep-terbiye